

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
YVES BOT
prezentate la 21 noiembrie 2017¹ⁱ

Cauza C-191/16

Romano Pisciotti
împotriva
Bundesrepublik Deutschland

[cerere de decizie preliminară formulată de Landgericht Berlin (Tribunalul Regional din Berlin, Germania)]

„Trimitere preliminară – Cetățenia Uniunii – Articolele 18 TFUE și 21 TFUE – Acordul UE-SUA privind extrădarea – Dispoziție constituțională a unui stat membru prin care se interzice extrădarea către statele terțe a propriilor resortisanți – Tratatul diferit al resortisanților altor state membre – Acțiune prin care se urmărește să se constate că o extrădare către Statele Unite a unui resortisant al unui alt stat membru constituie o încălcare vădită a dreptului Uniunii prin care se angajează răspunderea statului membru în cauză”

1. Prezenta cerere de decizie preliminară invită Curtea să interpreteze articolele 18 TFUE și 21 TFUE în domeniul extrădării și îi oferă ocazia să precizeze domeniul de aplicare al Hotărârii sale din 6 septembrie 2016, Petruhhin².
2. Curtea va trebui astfel să declare dacă, în circumstanțe precum cele din litigiul principal, articolele 18 TFUE și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun ca un stat membru care este sesizat de un stat terț, în cadrul unui acord de extrădare între Uniunea Europeană și acest din urmă stat, cu o cerere de extrădare cu privire la un cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru, care s-a deplasat în statul membru solicitat, să dea curs acestei cereri. În considerațiile care urmează, propunem Curții, pe baza indicațiilor deduse din Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin³, să răspundă negativ la această întrebare.

1 Limba originală: franceza.

2 C-182/15, EU:C:2016:630.

3 C-182/15, EU:C:2016:630.

I. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

3. Acordul privind extrădarea între Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii din 25 iunie 2003⁴ prevede, la articolul 10, intitulat „Cereri de extrădare sau de predare înaintate de mai multe state”:

„(1) În cazul în care statul solicitat primește cereri de extrădare a aceleiași persoane din partea statului solicitant și din partea oricărui alt stat sau state, indiferent dacă este vorba sau nu de aceeași infracțiune, autoritatea executivă a statului solicitat stabilește cărui stat îi va fi predată persoana în cauză, dacă este cazul.

(2) În cazul în care un stat membru solicitat primește o cerere de extrădare din partea Statelor Unite ale Americii și o cerere de predare a aceleiași persoane în temeiul mandatului european de arestare, indiferent dacă este vorba sau nu de aceeași infracțiune, autoritatea competentă a statului solicitat stabilește cărui stat îi va fi predată persoana în cauză, dacă este cazul. În acest scop, autoritatea competentă este autoritatea executivă a statului membru solicitat dacă, în temeiul tratatului bilateral de extrădare în vigoare dintre Statele Unite ale Americii și statul membru, deciziile privind cererile multiple sunt luate de respectiva autoritate; dacă acest lucru nu este prevăzut de tratatul bilateral de extrădare, autoritatea competentă este desemnată de statul membru în cauză în temeiul articolului 19.

(3) La luarea deciziei menționate la alineatele (1) și (2), statul solicitat ține cont de toate aspectele pertinente, inclusiv, dar fără a se limita la [ele, de] cele enunțate în tratatul de extrădare aplicabil, cât și de elementele următoare, dacă ele nu figurează deja în respectivul tratat:

- (a) dacă cererile sunt făcute în temeiul unui tratat;
- (b) locurile în care a fost săvârșită fiecare dintre infracțiuni;
- (c) interesele statelor solicitante respective;
- (d) gravitatea infracțiunilor;
- (e) naționalitatea victimei;
- (f) posibilitatea unei extrădări ulterioare între statele solicitante;
- (g) ordinea cronologică în care au fost primite cererile din partea statelor solicitante.”

4. Articolul 17 din acest acord, intitulat „Nederogare”, prevede:

„(1) Prezentul acord nu aduce atingere posibilității statului solicitat, prevăzută în tratatul bilateral de extrădare în vigoare încheiat între un stat membru și Statele Unite ale Americii, de a invoca motivele de refuz în legătură cu o cauză care nu este reglementată de prezentul acord.

(2) În cazul în care principiile constituționale ale statului solicitat sau hotărârile judecătorești definitive cu caracter obligatoriu pentru statul respectiv pot să îl împiedice să își execute obligația de extrădare, și nici prezentul acord, nici tratatul bilateral aplicabil nu permit soluționarea cazului, statul solicitat și statul solicitant recurg la consultări.”

⁴ JO 2003, L 181, p. 27, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 106, denumit în continuare „Acordul UE-SUA”.

B. Dreptul german

1. Legea fundamentală

5. Articolul 16 alineatul (2) din Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Legea fundamentală a Republicii Federale Germania) din 23 mai 1949⁵, modificată ultima dată prin articolul 1 din legea din 23 decembrie 2014⁶, prevede:

„Niciun cetățean german nu poate fi extrădat în străinătate. Prin lege poate fi adoptată o reglementare derogatorie pentru extrădarea către un stat membru al Uniunii Europene sau către o instanță internațională, în măsura în care sunt garantate principiile statului de drept.”

2. IRG

6. Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Legea privind asistența judiciară internațională în materie penală) din 23 decembrie 1982⁷ prevede la articolul 12, intitulat „Autorizarea extrădării”:

„Extrădarea poate fi acordată numai dacă instanța a declarat extrădarea admisibilă.”

7. Articolul 13 alineatul (1) din IRG, intitulat „Competența materială”, prevede:

„(1) Hotărârile judecătorești în acest sens sunt pronunțate de [...] Oberlandesgericht [(Tribunalul Regional Superior)]. Hotărârile Oberlandesgericht [(Tribunalul Regional Superior)] nu sunt supuse niciunei căi de atac [...]”

8. În conformitate cu articolul 23 din IRG, intitulat „Decizia privind obiecțiile ridicate de persoana urmărită”:

„Competența privind soluționarea obiecțiilor ridicate de persoana urmărită împotriva ordinului de extrădare și a executării acestuia revine Oberlandesgericht [(Tribunalul Regional Superior)].”

9. Articolul 74 alineatul (1) din IRG prevede:

„Ministerul federal al Justiției și Protecției Consumatorilor se pronunță asupra cererilor externe de asistență judiciară și asupra prezentării cererilor de asistență unor state terțe în acord cu Ministerul Afacerilor Externe și cu alte ministere federale al căror domeniu de activitate este vizat de asistența judiciară.”

II. Litigiul principal și întrebările preliminare

10. Suspectat din anul 2007 că a participat la o înțelegere anticoncurențială în Statele Unite, domnul Romano Piscioti, resortisant italian, a făcut obiectul unei cereri de extrădare în vederea urmăririi penale din partea autorităților americane.

5 BGBI. 1949, p. 1.

6 BGBI. 2014 I, p. 2438, denumită în continuare „Legea fundamentală”.

7 BGBI. 1982 I, p. 2071, denumit în continuare „IRG”.

11. La 26 august 2010, împotriva reclamantului a fost emis un mandat de arestare de US District Court for the Southern District of Florida in Fort Lauderdale (Instanța Federală Regională a Statelor Unite ale Americii în regiunea de sud a statului Florida cu sediul în Fort Lauderdale), precum și un act de acuzare al Marelui Juriu (Grand Jury) al aceleiași instanțe. Domnul Pisciotti era acuzat că a făcut parte dintr-un grup de lucru format din lucrători din departamentele de vânzări ale unor întreprinderi producătoare de conducte marine care, începând cu anul 1999 și până la sfârșitul anului 2006, au denaturat concurența împărțind piața la vânzarea de conducte marine în Florida (Statele Unite) și în alte locuri.

12. La 17 iunie 2013, în timp ce zborul său din Nigeria către Italia făcea escală pe aeroportul din Frankfurt am Main (Germania), domnul Pisciotti a fost arestat de ofițerii poliției federale germane.

13. La 18 iunie 2013, domnul Pisciotti a fost condus în fața Amtsgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Districtual din Frankfurt am Main, Germania) în vederea soluționării cererii de extrădare americane. El a declarat că nu este de acord cu procedura de extrădare informală simplificată.

14. În temeiul ordonanței emise de Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Regional Superior din Frankfurt am Main, Germania) la 24 iunie 2013, domnul Pisciotti a fost plasat în detenție provizorie în vederea extrădării. La 7 august 2013, Statele Unite ale Americii au transmis Republicii Federale Germania cererea de extrădare oficială.

15. La 16 august 2013, Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Regional Superior din Frankfurt am Main) a dispus menținerea detenției provizorii a reclamantului cu titlu de arestare formală în vederea extrădării.

16. Prin ordonanța din 22 ianuarie 2014, Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Regional Superior din Frankfurt am Main) a declarat că extrădarea domnului Pisciotti era admisibilă.

17. La 6 februarie 2014, domnul Pisciotti a sesizat Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală, Germania) cu o cerere de măsuri provizorii pentru a împiedica executarea ordonanței pronunțate de Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Regional Superior din Frankfurt am Main) din 22 ianuarie 2014. Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală) a respins această cerere prin ordonanța din 17 februarie 2014.

18. Prin scrisoarea din 26 februarie 2014, domnul Pisciotti a indicat Bundesministerium der Justiz (Ministerul Federal al Justiției, Germania) că extrădarea sa ar fi contrară dreptului Uniunii în măsura în care o aplicare literală și limitată la resortisanții germani a articolului 16 alineatul (2) prima teză din Legea fundamentală ar încălca principiul general al nediscriminării.

19. La 17 martie 2014, guvernul german a autorizat extrădarea domnului Pisciotti, care a fost efectuată la 3 aprilie 2014.

20. Tot la 17 martie 2014, domnul Pisciotti a introdus o acțiune la Landgericht Berlin (Tribunalul Regional din Berlin, Germania), instanța de trimitere, pentru a se constata răspunderea Republicii Federale Germania pentru că a autorizat extrădarea sa în Statele Unite ale Americii și a se obține obligarea acesteia la plata de despăgubiri.

21. Întrucât și-a recunoscut vinovăția în cadrul procedurii penale desfășurate în Statele Unite împotriva sa, domnul Pisciotti a fost condamnat la o pedeapsă privativă de libertate de 2 ani, din care a fost dedusă durată de 9 luni și 16 zile, petrecută în stare de detenție în Germania, precum și la pedeapsa amenzii în cuantum de 50 000 de dolari americani (USD) (aproximativ 42 671 de euro). Domnul Pisciotti a executat pedeapsa cu închisoarea în Statele Unite până la data de 14 aprilie 2015, când a fost pus în libertate.

22. Instanța de trimitere precizează că, în temeiul jurisprudenței Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală), Republica Federală Germania este supusă obligației rezultate din articolul 1 alineatul (3) și din articolul 20 alineatul (3) din Legea fundamentală de a efectua propriul control de legalitate cu privire la o autorizație de extrădare și de a respecta eventualele angajamente de drept internațional. Ea adaugă că Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală) a statuat, printre altele și în cazul domnului Piscioti, că interdicția discriminărilor pe motiv de cetățenie avută în vedere la articolul 18 TFUE nu se aplică în materia raporturilor de extrădare cu statele terțe pentru motivul că materia respectivă nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.

23. Instanța de trimitere arată că, contrar opiniei Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală), ar părea că dreptul Uniunii este aplicabil prezentei cauze. Ea subliniază că domnul Piscioti a făcut uz de dreptul de liberă circulație conferit de articolul 21 alineatul (1) TFUE prin faptul că a făcut escală la Frankfurt am Main, cu ocazia zborului din Nigeria către Italia. În plus, și extrădarea în Statele Unite ar putea intra, în opinia sa, în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii ca urmare a Acordului UE-SUA.

24. Instanța de trimitere ridică problema dacă articolul 17 alineatul (2) din acest acord ar putea fi totuși interpretat în sensul că introduce o excepție de la aplicarea dreptului Uniunii și, prin urmare, poate justifica o discriminare pe motiv de cetățenie. Ea pare să considere însă că o asemenea justificare nu este aplicabilă, ținând seama de dreptul primar.

25. În situația unei încălcări a dreptului Uniunii, această instanță urmărește să afle dacă încălcarea respectivă este „suficient de gravă” pentru a acorda un drept la repararea prejudiciului. Ea arată, întemeindu-se pe Hotărârea din 4 iulie 2000, Haim⁸, că înclină spre un răspuns afirmativ, subliniind că, în opinia sa, statul dispunea doar de o marjă de apreciere extrem de redusă, chiar inexistentă. Ea are însă îndoieli cu privire la acest aspect, în măsura în care decizia de extrădare adoptată de stat este rezultatul unei examinări jurisdicționale a admisibilității extrădării. Or, în ceea ce privește răspunderea statului pentru o eroare săvârșită de o instanță, din Hotărârea din 30 septembrie 2003, Köbler⁹, rezultă că o încălcare „vădită” este necesară. În plus, nu exista o jurisprudență a Curții cu privire la această problemă atunci când Republica Federală Germania a adoptat decizia și s-a întemeiat pe hotărârile Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Regional Superior din Frankfurt am Main) și ale Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală), potrivit cărora problema extrădării domnului Piscioti nu intra în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.

26. În aceste condiții, Landgericht Berlin (Tribunalul Regional din Berlin) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- a) Extrădarea între un stat membru și un stat terț reprezintă o materie care, independent de cazurile particulare, nu intră niciodată sub incidența domeniului de aplicare material al tratatelor, astfel că principiul european al nediscriminării prevăzut la articolul 18 primul paragraf TFUE nu trebuie avut în vedere în cazul aplicării unei norme constituționale [în speță, articolul 16 alineatul (2) prima teză din Legea fundamentală], care interzice numai extrădarea propriilor resortisanți?
- b) În cazul unui răspuns afirmativ la această întrebare: răspunsul la prima întrebare este diferit în cazul în care extrădarea are loc între un stat membru și Statele Unite ale Americii în temeiul Acordului [UE-SUA]?

⁸ C-424/97, EU:C:2000:357.

⁹ C-224/01, EU:C:2003:513.

- 2) În măsura în care nu este exclus de la bun început ca în domeniul de aplicare al tratatelor să intre și extrădarea între statele membre și Statele Unite ale Americii:

Articolul 18 primul paragraf TFUE și jurisprudența Curții cu privire la acesta trebuie interpretate în sensul că un stat membru încalcă în mod nejustificat principiul nediscriminării prevăzut la articolul 18 primul paragraf TFUE în cazul în care, în aplicarea unei norme constituționale [în speță, articolul 16 alineatul (2) prima teză din Legea fundamentală], tratează diferit cererile de extrădare formulate de state terțe în ceea ce privește propriii resortisanți și resortisanții altor state membre, în sensul că îi va extrăda numai pe aceștia din urmă?

- 3) Dacă în cazurile de mai sus se reține o încălcare a principiului general al nediscriminării prevăzut la articolul 18 primul paragraf TFUE:

Jurisprudența Curții trebuie interpretată în sensul că, în cazurile precum cel de față, în care, înainte ca autoritatea competentă să poată autoriza extrădarea, este necesară o procedură judiciară de control al legalității, al cărei rezultat este obligatoriu pentru autoritatea competentă numai în cazul în care extrădarea este declarată nelegală, poate exista o încălcare gravă și atunci când se produce o încălcare minoră a principiului nediscriminării prevăzut la articolul 18 primul paragraf TFUE sau este necesară o încălcare mai vădită?

- 4) În cazul în care nu este necesară o încălcare mai vădită:

Jurisprudența Curții trebuie înțeleasă în sensul că, într-un astfel de caz, trebuie negată existența unei încălcări suficient de grave, întrucât, în cazul în care nu există o jurisprudență a Curții referitoare la un caz concret (în speță, domeniul de aplicare material al principiului general al nediscriminării prevăzut la articolul 18 primul paragraf TFUE în legătură cu extrădarea între statele membre și Statele Unite ale Americii), executivul național își poate întemeia decizia făcând trimitere la conformitatea acesteia cu hotărârile pronunțate anterior de instanțele naționale?"

III. Analiza noastră

27. Trebuie arătat că extrădarea domnului Piscioti de către Republica Federală Germania în Statele Unite ale Americii a avut deja loc, astfel încât, în cadrul litigiului principal, domnul Piscioti se plasează în sfera contestării răspunderii acestui stat membru ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii.

28. Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că principiul răspunderii extracontractuale a statului pentru prejudiciile cauzate particularilor prin încălcări ale dreptului Uniunii care îi sunt imputabile este inherent ordinii juridice a Uniunii. Curtea s-a pronunțat în sensul că particularii vătămați au un drept la repararea prejudiciului, în temeiul acestei răspunderi, dacă sunt îndeplinite trei condiții, și anume: norma de drept al Uniunii încălcată să aibă ca obiect conferirea de drepturi particularilor, încălcarea acestei norme să fie suficient de gravă și să existe o legătură directă de cauzalitate între încălcarea obligației și prejudiciul suferit de particulari¹⁰.

29. Cerința prealabilă necesară pentru angajarea răspunderii unui stat membru este în mod cert existența unei încălcări a dreptului Uniunii de către acesta din urmă. În speță, trebuie să stabilim, așadar, dacă extrădarea domnului Piscioti în Statele Unite efectuată de Republica Federală Germania constituie o astfel de încălcare a dreptului Uniunii.

¹⁰ A se vedea în special Hotărârea din 15 noiembrie 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, punctul 41 și jurisprudența citată).

30. Domnul Piscioti susține în această privință că norma națională, care figurează la articolul 16 alineatul (2) din Legea fundamentală, în temeiul căreia Republica Federală Germania nu își extrădează propriii resortisanți, se opunea ca acest stat membru să procedeze la extrădarea sa, ca urmare a principiului nediscriminării pe motiv de cetățenie.

31. Prin urmare, trebuie analizat dacă articolele 18 TFUE și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că resortisanții unui alt stat membru decât statul membru solicitat trebuie să beneficieze de asemenea de norma care interzice extrădarea de către acest stat membru a propriilor resortisanți.

32. Ar părea că Curtea a răspuns în mare parte la această întrebare în Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin¹¹, în contextul aplicării unui acord de extrădare încheiat între un stat membru și un stat terț.

33. De această dată, cererea de decizie preliminară se înscrie în contextul aplicării unui acord de extrădare încheiat între Uniune și un stat terț, în speță Statele Unite ale Americii.

34. Observăm că Acordul UE-SUA nu conține o normă care să prevadă sau, dimpotrivă, să interzică un motiv de refuz al extrădării ca urmare a faptului că o cerere de extrădare privește un resortisant al statului solicitat. Mai larg, astfel cum arată în mod întemeiat Comisia Europeană în observațiile sale, acest acord nu conține nicio normă cu privire la extrădarea resortisanților naționali sau a resortisanților altor state membre la plecarea din statul membru solicitat către statul terț solicitant. Articolul 17 din Acordul UE-SUA lasă statelor părți la acesta posibilitatea de a invoca motive de refuz care decurg în special dintr-un tratat bilateral de extrădare sau chiar din principiile constituționale ale statului solicitat. Prin urmare, existența Acordului UE-SUA nu are drept consecință eliminarea în întregime a competenței statelor membre în materie.

35. Prin urmare, în exercitarea competenței sale, un stat membru precum Republica Federală Germania prevede în dreptul său constituțional norma potrivit căreia nu își extrădează propriii resortisanți. O asemenea normă figurează și la articolul 7 din Auslieferungsvertrag zwischen der Bundesrepublik Deutschland und den Vereinigten Staaten von Amerika (Tratatul de extrădare dintre Republica Federală Germania și Statele Unite ale Americii) din 20 iunie 1978¹².

36. Or, astfel cum a amintit Curtea în Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin¹³, în situațiile care intră sub incidența dreptului Uniunii, normele naționale în cauză trebuie să respecte acest din urmă drept¹⁴.

37. În special, prin interzicerea „oricărei discriminări exercitate pe motiv de cetățenie sau naționalitate”, articolul 18 TFUE impune egalitatea de tratament a persoanelor care se află într-o situație ce intră în domeniul de aplicare al tratatelor¹⁵.

38. Situația în discuție în litigiul principal intră fără îndoială în domeniul de aplicare al tratatelor, în sensul articolului 18 TFUE, pe baza a două temeuri.

11 C-182/15, EU:C:2016:630.

12 BGBl. 1980 II, p. 646. Articolul 7 alineatele (1) și (3) din acest tratat prevede:

„1. Părțile contractante nu au obligația de a extrăda propriii resortisanți [...] [...]”

3. În cazul în care statul solicitat nu extrădează unul dintre propriii resortisanți, acesta înaintează cauza, la cererea statului solicitant, autorităților competente pentru a putea fi efectuată urmărirea penală, după caz [...]”

13 C-182/15, EU:C:2016:630.

14 A se vedea punctul 27 din această hotărâre, precum și jurisprudența citată.

15 A se vedea punctul 29 din hotărârea menționată, precum și jurisprudența citată.

39. În primul rând, cererea de extrădare a domnului Piscioti a fost efectuată de Statele Unite ale Americii față de Republica Federală Germania în cadrul aplicării Acordului de extrădare UE-SUA, ulterior intrării în vigoare a acestuia. Prin urmare, cererea respectivă intră în domeniul de aplicare al unui act care intră sub incidența dreptului Uniunii.

40. În al doilea rând, Curtea a amintit, în Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin¹⁶, că, în situația în care normele în materie de extrădare intră în sfera de competență a statelor membre, pentru a aprecia domeniul de aplicare al tratatelor în sensul articolului 18 TFUE, acest articol trebuie interpretat prin coroborare cu dispozițiile privind cetățenia Uniunii ale Tratatului FUE. Situațiile care intră în acest domeniu de aplicare le includ, așadar, printre altele, pe cele care țin de exercitarea libertății de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre, astfel cum este conferită de articolul 21 TFUE¹⁷.

41. În cauza principală, domnul Piscioti, resortisant italian, a făcut uz, în calitatea sa de cetățean al Uniunii, de dreptul său de a circula liber în Uniune deplasându-se către Germania, astfel încât situația în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al tratatelor în sensul articolului 18 TFUE, care conține principiul nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate¹⁸.

42. Din considerațiile care precedă decurge că, în măsura în care situația domnului Piscioti intră sub incidența dreptului Uniunii, statul membru solicitat era obligat să respecte, în cadrul examinării cererii de extrădare formulate de Statele Unite ale Americii împotriva acestei persoane, principiul nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate prevăzut la articolul 18 TFUE.

43. În această privință, prin analogie cu ceea ce Curtea a statuat în Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin¹⁹, norme naționale de extrădare cum sunt cele în discuție în litigiul principal introduc o diferență de tratament după cum persoana în cauză este resortisant național sau resortisant al unui alt stat membru, întrucât conduc la neacordarea, în favoarea resortisanților altor state membre, cum este domnul Piscioti, a protecției împotriva extrădării de care beneficiază resortisanții naționali. În acest mod, astfel de norme pot afecta libertatea celor dintâi de a circula în Uniune²⁰.

44. În consecință, în opinia Curții, într-o situație cum este cea în discuție în litigiul principal, inegalitatea de tratament care constă în a permite extrădarea unui cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru, cum este domnul Piscioti, se concretizează într-o restricție privind libera circulație în sensul articolului 21 TFUE²¹. O astfel de restricție nu poate fi justificată decât dacă se întemeiază pe considerații obiective și este proporțională cu obiectivul urmărit în mod legitim de dreptul național²².

45. În Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin²³, Curtea a luat în considerare justificarea care constă în evitarea riscului de impunitate²⁴. În această privință, Curtea a amintit că, potrivit articolului 3 alineatul (2) TUE, Uniunea oferă cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție, fără frontiere interne, în interiorul căruia este asigurată libera circulație a persoanelor, în corelare cu

16 C-182/15, EU:C:2016:630.

17 A se vedea punctul 30 din această hotărâre, precum și jurisprudența citată.

18 A se vedea prin analogie Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 31 și jurisprudența citată). A se vedea de asemenea Ordonanța din 6 septembrie 2017, Peter Schotthöfer & Florian Steiner (C-473/15, EU:C:2017:633, punctul 19 și jurisprudența citată).

19 C-182/15, EU:C:2016:630.

20 A se vedea punctul 32 din această hotărâre.

21 A se vedea punctul 33 din hotărârea menționată.

22 A se vedea punctul 34 din aceeași hotărâre, precum și jurisprudența citată.

23 C-182/15, EU:C:2016:630.

24 A se vedea punctul 35 din această hotărâre.

măsuri adecvate privind controlul la frontierele externe, precum și prevenirea criminalității și combaterea acestui fenomen²⁵. În opinia Curții, obiectivul de a evita riscul de impunitate a persoanelor care au comis o infracțiune se înscrie în acest context și trebuie considerat ca prezentând un caracter legitim în dreptul Uniunii²⁶.

46. Cu toate acestea, astfel cum a amintit Curtea în Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin²⁷, măsurile care restrâng o libertate fundamentală precum cea prevăzută la articolul 21 TFUE nu pot fi justificate prin considerații obiective decât dacă sunt necesare pentru protecția intereselor pe care urmăresc să le garanteze și numai în măsura în care aceste obiective nu pot fi atinse prin măsuri mai puțin restrictive²⁸.

47. În circumstanțe precum cele din litigiul principal și având în vedere elementele care au fost prezentate Curții, considerăm că nu exista o măsură alternativă extrădării care să afecteze mai puțin exercitarea drepturilor conferite de articolul 21 TFUE și care ar fi permis să se atingă la fel de eficient obiectivul care constă în evitarea riscului de impunitate a unei persoane, precum domnul Piscioti, bănuit de a fi săvârșit o faptă penală la data la care Republica Federală Germania a fost sesizată cu cererea de extrădare a acestuia din urmă provenită din Statele Unite ale Americii.

48. Astfel, pe de o parte, din explicațiile pe care guvernul german le-a furnizat Curții la ședința reiese că, contrar susținerilor reprezentantului domnului Piscioti în observațiile sale, articolul 7 alineatul (2) din Strafgesetzbuch (Codul penal)²⁹ nu permitea ca urmărirea penală să fie inițiată în Republica Federală Germania împotriva domnului Piscioti cu privire la infracțiunile pretins săvârșite într-un stat terț. Astfel, una dintre condițiile prevăzute de acest articol pentru ca o asemenea competență penală subsidiară să poată fi exercitată, și anume ca extrădarea solicitată să nu poată fi pusă în aplicare, nu era îndeplinită. Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă interpretarea articolului menționat invocată de guvernul german în cadrul prezentei proceduri este corectă.

49. Pe de altă parte, Curtea a statuat în Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin³⁰, că articolele 18 TFUE și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că, atunci când unui stat membru în care s-a deplasat un cetățean al Uniunii resortisant al unui alt stat membru i se adresează o cerere de extrădare de către un stat terț cu care primul stat membru a încheiat un acord de extrădare, acesta are obligația să informeze statul membru a cărui cetățenie o are respectivul cetățean și, dacă este cazul, la cererea acestui din urmă stat membru, să îi predea acel cetățean, în conformitate cu dispozițiile Deciziei-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre³¹, cu condiția ca acest stat membru să fie competent, în temeiul dreptului său național, să îl urmărească penal pe acest cetățean pentru fapte săvârșite în afara teritoriului său național³².

25 A se vedea punctul 36 din hotărârea menționată.

26 A se vedea punctul 37 din aceeași hotărâre, precum și jurisprudența citată.

27 C-182/15, EU:C:2016:630.

28 A se vedea punctul 38 din această hotărâre, precum și jurisprudența citată.

29 BGB1. 1998 I, p. 3322. Din acest articol reiese că, în ceea ce privește o infracțiune săvârșită în străinătate, dreptul penal german este aplicabil atunci când actul este pedepsibil în statul în care a fost săvârșit sau locul unde actul a fost săvârșit nu ține de nicio instanță penală și atunci când autorul său era străin la data faptelor, a fost regăsit pe teritoriul național și atunci când, deși legea de extrădare ar autoriza extrădarea sa în funcție de tipul de infracțiune, acesta nu este extrădat, întrucât nicio cerere de extrădare nu a fost introdusă într-un termen rezonabil sau a fost respinsă sau extrădarea însăși nu poate fi pusă în aplicare.

30 C-182/15, EU:C:2016:630.

31 JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3.

32 A se vedea punctul 50 din această hotărâre.

50. Subliniem că o asemenea obligație pentru statul membru solicitat de a informa statul membru a cărui cetățenie o are cetățeanul Uniunii a fost stabilită de Curte într-o situație, evidențiată în mod expres de Curte³³, în care nu exista o convenție de extrădare între Uniune și statul terț în discuție în această cauză.

51. Arătăm de asemenea că mai multe state membre care au depus observații în cadrul prezentei proceduri au subliniat dificultățile, atât juridice, cât și practice, pe care le implică soluția reținută de Curte la punctul 50 din Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin³⁴. S-a făcut vorbire în special de faptul că statul membru a cărui cetățenie o are cetățeanul Uniunii vizat de o cerere de extrădare nu va dispune probabil, în majoritatea cazurilor, de informații care să îi permită să emită un mandat european de arestare în scopul urmăririi, iar ulterior să trimită în judecată persoana predată. Obiectivul de a evita riscul de impunitate ar fi, așadar, afectat negativ. Pe de altă parte, atât articolul 16 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, cât și, în speță, articolul 10 alineatele (2) și (3) din Acordul UE-SUA ar fi contrare ideii potrivit căreia un mandat european de arestare ar trebui să beneficieze în mod sistematic de prioritate în raport cu o cerere de extrădare.

52. În măsura în care Curtea ar urmări să confirme o asemenea obligație pentru statul membru solicitat de a informa statul membru a cărui cetățenie o are cetățeanul Uniunii în cadrul aplicării unui acord de extrădare precum cel existent între Uniune și Statele Unite ale Americii, arătăm că, așa cum a indicat guvernul german în observațiile sale scrise și în ședință, Republica Italiană, al cărei resortisant este reclamantul, a fost informată de autoritățile germane. Astfel, conducerea poliției federale a aeroportului Frankfurt am Main a informat consulatul general al Italiei că îl interceptase și îl reținuse pe domnul Piscioti la postul de poliție local. Raportul transmis conținea în special informații privind mandatul internațional de arestare aflat la originea arestării. În plus, consulatul general al Italiei a fost informat în urma aducerii domnului Piscioti în fața instanței la 18 iunie 2013. În urma acestor comunicări, au avut de asemenea loc consultări între consulatul general al Italiei la Frankfurt am Main și Ministerul Justiției al Landului Hesse. Ministerul Justiției al Landului Hesse a informat astfel consulatul general al Italiei că obiecțiile formulate de domnul Piscioti au fost examinate în mod exhaustiv în ordonanța Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Regional Superior din Frankfurt am Main) din 22 ianuarie 2014, apoi au fost respinse și că Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală) a respins cererea de măsuri provizorii după ce a examinat obiecțiile formulate de domnul Piscioti.

53. Din aceste elemente rezultă că Republica Italiană a fost informată cu privire la cererea de extrădare formulată de autoritățile americane și că nu a emis niciun mandat european de arestare între momentul arestării domnului Piscioti și momentul extrădării acestuia din urmă în Statele Unite ale Americii³⁵.

54. Prin urmare, presupunând că Republica Federală Germania a fost ținută să respecte o obligație de informare precum cea stabilită de Curte în Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin³⁶, se impune constatarea că nicio încălcare a dreptului Uniunii nu poate fi reproșată acestui stat membru ca urmare a deciziei sale de a-l extrăda pe domnul Piscioti în Statele Unite. În consecință, nu se poate angaja răspunderea statului membru respectiv ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii, astfel încât nu este necesară examinarea întrebărilor adresate de instanța de trimitere cu privire la existența sau la inexistența unei încălcări suficient de grave.

³³ A se vedea punctele 46 și 47 din hotărârea menționată.

³⁴ C-182/15, EU:C:2016:630.

³⁵ Explicarea lipsei unui mandat european de arestare din partea Republicii Italiene ar putea fi, având în vedere în special declarațiile făcute în această privință de reprezentantul Republicii Federale Germania în ședință, că infracțiunea reproșată domnului Piscioti nu intra sub incidența legii penale în Italia și că, în orice caz, în ceea ce privește faptele care nu au nicio legătură cu acest stat membru, urmărirea penală ar fi fost foarte dificil de efectuat în statul respectiv.

³⁶ C-182/15, EU:C:2016:630.

55. În încheierea considerațiilor ce precedă, propunem să se răspundă instanței de trimitere în sensul că, în circumstanțe precum cele din litigiul principal, articolele 18 TFUE și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun ca un stat membru care este sesizat de un stat terț, în cadrul unui acord de extrădare între Uniune și acest din urmă stat, cu o cerere de extrădare cu privire la un cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru, care s-a deplasat în statul membru solicitat, să dea curs acestei cereri.

IV. Concluzie

56. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem să se răspundă la întrebările preliminare adresate de Landgericht Berlin (Tribunalul Regional din Berlin, Germania) după cum urmează:

„În circumstanțe precum cele din litigiul principal, articolele 18 TFUE și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun ca un stat membru care este sesizat de un stat terț, în cadrul unui acord de extrădare între Uniunea Europeană și acest din urmă stat, cu o cerere de extrădare cu privire la un cetățean al Uniunii Europene, resortisant al unui alt stat membru, care s-a deplasat în statul membru solicitat, să dea curs acestei cereri.”

i — Punctele 9, 11, 13, 15, 21 și 22 din prezentul text au făcut obiectul unei modificări de ordin lingvistic ulterior primei publicări.